

บทคัดย่อ

ชื่อบทความ คนชายขอบกับการเฝ้าระวังอำนาจรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนอาช่าในประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน กนกวิทย์ ยศไกร

สาระสังเขปของบทความ

อาช่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ ได้แก่ นโยบายการทำสงครามกับยาเสพติด นโยบายสิ่งแวดล้อม โดยรัฐมักจะตีตราว่าคนบนพื้นที่สูงซึ่งรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์อาช่าว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเป็นผู้ทำลายป่าไม้ อาช่าจึงกลายเป็นคนชายขอบที่ถูกสร้างให้เป็นอันตรายต่อสังคมไทย ดังนั้นรัฐจึงมีความชอบธรรมในการกำหนดกฎหมายที่ยับยั้งคนบนพื้นที่สูงในการเป็นพลเมืองไทย เช่นเดียวกับบ้านป่าคาสุขใจซึ่งเป็นชุมชนอาช่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษาที่ถูกจำกัดจากการควบคุมของรัฐ ทั้งในด้านที่ดินเพื่อการเกษตร และพื้นที่ในการทำงานภาคนอกเกษตร อย่างไรก็ตามรัฐได้กอบโกยผลประโยชน์จากชุมชนอาช่าดุจอาณาจักรภายใน ด้วยปฏิบัติการการเป็นกันชนกับพรรคคอมมิวนิสต์ในอดีต และปฏิบัติการการขายวัฒนธรรมอาช่าให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งปฏิบัติดังกล่าวถูกชี้นำด้วยแนวคิดการโยกหาอดีตเชิงโครงสร้าง ในทางตรงข้ามรัฐกลับไม่สนใจสิทธิการเป็นพลเมืองไทยของชาวอาช่าแม้แต่ร้อยละ

นอกจากปัญหาจากรัฐ ชาวบ้านป่าคาสุขใจยังต้องเฝ้าระวังนายทุนผู้ซึ่งต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดินของชาวบ้าน ดังนั้นชาวบ้านป่าคาสุขใจจึงจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การประนีประนอมกับรัฐ เช่น การคืนที่ดินบางส่วนเพื่อการปลูกป่า และการทำการเกษตรตามนโยบายของรัฐ ที่ทำเช่นนั้นเพื่อให้รัฐปกป้องที่ดินของตนจากนายทุนดังกล่าว มากไปกว่านี้ชาวบ้านศึกษากลยุทธ์การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อเป้าหมายของการได้มาซึ่งสิทธิพลเมือง นอกจากนี้ชาวบ้านใช้รูปแบบชนบทของความสัมพันธ์ทางสังคม จากชนบทเดิมที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นคนไทยกลายมาเป็นชนบทที่มีคนของตนเป็นผู้ใหญ่บ้านแทน ซึ่งกลยุทธ์ของพวกเขาคือการรวมพลังให้กลายเป็นหนึ่งเดียว

แม้ว่าชุมชนอาช่าพยายามเล่นกับชนบทของพวกเขา เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจของชุมชน แต่เขายังไม่สามารถท้าทายอำนาจของรัฐได้ ดังนั้นคนอื่นๆ ในสังคมนี้ควรใส่ใจกับปัญหาของคนชายขอบดังกล่าวด้วยทฤษฎีการอธิบายของฮราวาส ที่อธิบายว่าไม่มีสิ่งใดที่สมบูรณ์ในโลกไม่ว่าจากอดีตหรือปัจจุบัน แม้แต่กลไกรัฐยังมีการคอร์รัปชัน ดังนั้นจึงไม่ยุติธรรมที่จะคาดหวังความสมบูรณ์จากชาวอาช่า

สนามวิจัย หมู่บ้านป่าคาสุขใจ ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย กรอบคิดในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามทฤษฎีปฏิบัติการของ Pierre Bourdieu และศึกษาการอำนาจของชุมชนจากการเล่นขนบของตนเองตามทฤษฎีรูปแบบขนบของความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Poetics) การสร้างความเข้าใจชุมชนชายขอบว่าไม่มีความสมบูรณ์เช่นเดียวกับกลไกรัฐ ด้วยทฤษฎีการอธิบายของฆราวาส (Secular Theodicy) และเข้าใจกลยุทธ์ของรัฐในการขยายวัฒนธรรมอาชากับนักท่องเที่ยวน ผ่านได้แนวคิดที่กล่าวไว้ในทฤษฎีการโหยหาอดีตเชิงโครงสร้าง (Structural Nostalgia) ซึ่งสามทฤษฎีหลังเป็นของ Prof. Dr. Michael Herzfeld, Harvard University ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจในวงกรมานุษยวิทยาทั้งในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย แต่ยังเป็นสิ่งใหม่ในสังคมไทย

คำหลัก คนชายขอบ, ใฝ่ระว่างอำนาจรัฐ, ชุมชนอาช่า, รัฐกับคนชายขอบ, รัฐกับชุมชนอาช่า, อาช่าในประเทศไทย

Title Marginal People and State Power Watch: A Case of Akha Community in Thailand

Author Kanokrat Yossakrai

Abstract

Akha, the ethnic group, have been affected by Thai government policies such as drug war and environmental policies. The state has labeled the highlander which involved the akha ethnic group to relate with drug and deforest. Akha is the marginal people who are constructed to be danger to Thai society. Therefore the state was legitimized to determine the laws to inhibit the highlanders to be Thai. The akha in my field site, Pakasukjai village, is limited by the state controlling both the land for agriculture and the area for working in non-agriculture. However the state has taken advantage from the akha like internal colonization with the buffer practice from communist party in the past and with the economic practice in the present. The economic practice is to sell the akha culture to the tourists. In addition this practice is conducted by the structural nostalgia concept. Paradoxically the state ignores the akha right to be Thai citizens.

Besides the problem from the state, Pakasukjai villagers watch the capitalists who want their land property. Therefore the villagers have to use the compromise tactic with the state such as to return some parts of their land to cultivate forests and to do agriculture like the state policy. To do so, they need the state to protect their land from the capitalists. Moreover the villagers study the communication tactic with the state officers for the goal to gain the civil rights. In addition the villagers do the "social poetics" from the Thai Puyaiban to be their own. Their tactic is to collect their power to be unity.

Even though the akha community tries to play with their convention for the community power, they can not protest the state power. Therefore the others in this society ought to intend the marginal problems with secular theodicy theory. It explain about nothing complete in this world from the past to the present. Because of the corruption of state mechanism, it's not fair to expect the akha to be completeness.

Field site: Pakasukjai village, Tambon Masalongnok, Amper Maephalaung, Chiangrai province.

Theories: Theory of Practice (Pierre Bourdieu), Social Poetics, Secular Theodicy,
Structural Nostalgia (Michael Herzfeld)

Main Words: marginal people, state power watch, akha community, state and akha
community, Akha in Thailand.